

Handläggare
Marita Johansson
Telefon: 08-508 35 562

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 30 januari 2018

Ärende 4

Yttrande över remiss om Motion (2017:40) om att kommunen skall informera om återvändningsbidrag för hemvändande flyktingar och även i förekommande fall utbetala kommunala återvändningsbidrag

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 106-991/2017

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

Arjun Bakshi
Arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson-Bech
Utvecklingschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Yttrande över remiss om Motion (2017:40) om att kommunen skall informera om återvändningsbidrag för hemvändande flyktingar och även i förekommande fall utbetala kommunala återvändningsbidrag* av Per Ossmer (SD) och Martin Westmont (SD).

Enligt motionärerna bör Stockholms stad driva en generös återvändningspolitik och skapa goda förutsättningar för de invandrare som önskar att kunna återvända till sina hemländer. Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar

- att uppdra åt socialroteln att genom lämpliga kommunala organ informera om möjligheterna till återvändningsbidrag för hemvändande flyktingar från Migrationsverket och från Stockholms stad.
- att kommunala återvändningsbidrag skall kunna utgå från Stockholms stad och då finansieras genom användning av den centrala medelreserven.

Förvaltningen pekar på att återvandring är en mänsklig rättighet enligt FN:s deklaration från 1948 om de mänskliga rättigheterna. Migrationsverket ska enligt ett regeringsuppdrag arbeta med frivillig återvandring. I uppdraget ingår att underlätta återvandring för personer som har fått uppehållstillstånd i Sverige som flyktingar och andra skyddsbehövande eller som har tagits ut på flyktingkvoten. Person med uppehållstillstånd som vill återvändra till hemlandet har möjlighet att efter prövning få statligt bidrag till resekostnad från Migrationsverket. Under 2016 och 2017 betalade Migrationsverket ut resebidrag till totalt åtta personer i hela riket.

Vad gäller förslagen i remissen bedömer Arbetsmarknadsförvaltningen att information som lämnas via Migrationsverkets hemsida eller som kan lämnas av t.ex. arbetsmarknadsförvaltningen, medborgarkontor eller frivilliga organisationer i frågor om frivillig återvandring är tillräcklig. Det har heller inte getts uttryck från stadens medborgare eller grupper av sådana om ett prioriterat behov av att ytterligare utveckla verksamheten för frivillig återvandring.

Mot bakgrund av antalet personer i riket som har beviljats statligt stöd under 2016 och 2017, totalt 8 personer, drar förvaltningen slutsatsen att det inte finns något behov av att erbjuda kommunalt återvandringsbidrag.

Bakgrund

Migrationsverket

Återvandring är en mänsklig rättighet enligt artikel 13 i FN:s deklaration från 1948 om de mänskliga rättigheterna. Migrationsverket ska enligt ett regeringsuppdrag arbeta med frivillig återvandring och har i uppdrag att underlätta återvandring för personer som har fått uppehållstillstånd som flyktingar och andra skyddsbehövande eller som har tagits ut på flyktingkvoten. Målet med Migrationsverkets uppdrag är att stödja enskilda personer så att de själva ska kunna avgöra om och när de vill återvända. På Migrationsverkets hemsida finns information om återvandring med länkar till andra myndigheter som är av vikt vid flytt till ett annat land. Mycket av informationen på Migrationsverkets hemsida finns översatt till andra språk än svenska.

Person med uppehållstillstånd som vill återvända till hemlandet har möjlighet att efter prövning få statligt bidrag till resekostnad

från Migrationsverket och i vissa fall även vid flytt till ett annat land än hemlandet. (SFS 1984:890). Utöver bidrag för resekostnad får bidrag lämnas med högst 10 000 kronor för varje vuxen person och med högst 5 000 kronor för varje barn under 18 år, dock med sammanlagt högst 40 000 kronor per familj. Bidrag ges inte till person som har blivit svensk medborgare. Om resebidraget betalas ut för flytt till ett annat land återkallas uppehållstillstånd efter utresan från Sverige.

Under 2016 och 2017 betalade Migrationsverket ut resebidrag till totalt åtta personer i hela riket.

Migrationsverket kan under vissa förutsättningar ge ekonomiskt stöd i form av återetableringsstöd eller återintegreringsstöd till person som har fått avslag på sin asylansökan eller som har tagit tillbaka sin ansökan om asyl i Sverige. Här kan noteras att återetableringsstöd inte är, som anges i remissen, det samma som återvändningsbidrag. Bidragen riktar sig till olika målgrupper. Enligt Migrationsverket inkom 3235 ansökningar om återetableringsstöd under 2016 varav 2527 beviljades.

En stor del av Migrationsverkets arbete med frivillig återvandring utgörs av projektverksamhet. Projektverksamheten kompletterar och samverkar med insatser från andra myndigheter och organisationer.

Stockholms stad

Stockholms stads verksamhet för frivillig återvandring, kallat Återvändningskontoret, startade som ett projekt 1997 som ett komplement till det arbete som bedrevs på nationell nivå. Verksamheten startade i syfte att ge rådgivning till tidigare flyktingar från f.d. Jugoslavien som önskade återvända till hemlandet. Därutöver gavs också stöd till uppbyggnad av en form av ”återvändandekontor” i Bosnien-Hercegovina. En del av projektet arbetade också med stöd till skolor i arbetet mot främlingsfientlighet och rasism.

År 1999 övergick verksamheten från dåvarande arbetsmarknads- och utbildningsnämnden till utbildningsnämnden. Under många år bedrevs verksamheten fortsatt i projektform med stort fokus på åtgärder och projekt i Bosnien-Hercegovina. Verksamheten arbetade senare med flera nationer, exempelvis Iran, Irak och Somalia.

Hösten 2013 gavs arbetsmarknadsnämnden möjlighet att lämna yttrande över kommunstyrelsens remiss *Flytt av organisatorisk*

tillhörighet för verksamheten för frivillig återvandring yttrande (Dnr AMN 2013-00273-1.6.). I remissen föreslogs att verksamheten för frivillig återvandring skulle överföras till arbetsmarknadsnämnden. I remissvaret konstaterades bland annat att Migrationsverket bedrev en omfattande verksamhet avseende återvändarfrågor och lämnar resebidrag. Förvaltningen ställde sig därför tveksam till om kommunen också ska bedriva återvandringsverksamhet.

I kommunfullmäktiges budget för 2014 beslöts att överföra ansvaret för verksamheten frivillig återvandring från utbildningsnämnden till arbetsmarknadsnämnden. I samband med överföringen genomförde arbetsmarknadsförvaltningen en utredning av uppdraget med stöd av stadsledningskontorets juridiska avdelning (AMN 2014-0044-01.01). Förvaltningen föreslog att verksamheten behövde förändras med hänsyn till förändringar i omvärlden och aktuell lagstiftning. Förvaltningens uppfattning var att vissa stödinsatser skulle upphöra och att huvudinriktningen ska vara information och rådgivning i frågor om återvandring till kommunmedborgare som önskar få en bild över återvändningsprocessens olika delar, vilket stöd man kan få och till vilka myndigheter man kan vända sig till i olika frågor. I mars 2014 beslutade arbetsmarknadsnämnden, enligt förvaltningens förslag, om ny inriktning av verksamheten frivillig återvandring. Arbetsmarknadsförvaltningen har varken uppdrag eller budget för att bevilja ekonomiska bidrag till medborgare som frivilligt vill återvända till hemlandet.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat en motion av Per Ossmer (SD) och Martin Westmont (SD) till bland annat arbetsmarknadsnämnden för yttrande.

Enligt motionärerna bör Stockholms stad driva en generös återvandringspolitik och skapa goda förutsättningar för de invandrare som önskar att kunna återvända till sina hemländer

Många som har invandrat till Sverige har svårt att komma i egen försörjning vilket innebär en belastning för det svenska välfärdssystemet. Återvändning med den erfarenhet som har förvärvats i Sverige kan också bidra till en positiv utveckling i återvändarnas egna tillväxtländer. Bidragen ger också goda möjligheter till en bra nystart i hemlandet.

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar

- att uppdra åt socialroteln att genom lämpliga kommunala organ informera om möjligheterna till återvandringsbidrag för hemvändande flyktingar från Migrationsverket och från Stockholms stad.
- att kommunala återvandringsbidrag skall kunna utgå från Stockholms stad och då finansieras genom användning av den centrala medelreserven.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Migrationsverket ska enligt ett regeringsuppdrag arbeta med frivillig återvandring och har i uppdrag att underlätta för flyktingar och andra skyddsbehövande med uppehållstillstånd som frivilligt vill återvända till hemlandet.

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att information som lämnas via Migrationsverkets hemsida eller som kan lämnas av t.ex. arbetsmarknadsförvaltningen, medborgarkontor eller frivilliga organisationer i frågor om frivillig återvandring är tillräcklig. Det har heller inte getts uttryck från stadens medborgare eller grupper av sådana om ett prioriterat behov av att ytterligare utveckla verksamheten för frivillig återvandring.

Möjlighet finns för personer med uppehållstillstånd som inte är svenska medborgare och vill återvända till hemlandet att ansöka om statliga bidrag hos Migrationsverket. Mot bakgrund av att antalet personer i riket som har beviljats statligt stöd under 2016 och 2017, totalt 8 personer, drar förvaltningen slutsatsen att det inte finns något behov av att erbjuda kommunalt återvandringsbidrag.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser vidare att återvandring inte kan ses som en primär lösning för personer som har invandrat och har svårt att komma ut i egen försörjning. Att fortsatt utveckla fler utbildningsvägar inom vuxenutbildningen och fler alternativa insatser som leder till jobb anser förvaltningen är det bästa sättet att skapa hållbara lösningar för att fler ska uppnå egen försörjning. Som exempel kan nämnas yrkesutbildning med integrerad språkutbildning för invandrare inom vuxenutbildningen där elever lär sig ett yrke kombinerat med studier i svenska.

Samverkan med andra förvaltningar i staden och med andra myndigheter samt med näringslivet är också av vikt för att fler

nyanlända ska komma ut i arbete men också för att möta framtida behov av kompetensförsörjning, inte minst inom offentlig förvaltning. Delegationen för unga och nyanlända till arbete (DUA) har tagit fram en modell för fördjupad samverkan om nyanländas etablering. Under februari kommer arbetsmarknadsförvaltningen och Arbetsförmedlingen att teckna en överenskommelse för samverkan under 2018-2019. Därutöver koordinerar Enheten för extern arbetsgivarsamverkan, EfAS, samverkan mellan arbetsmarknadsförvaltningens verksamhet och näringsliv. Partnerskap med företag och branschorganisationer inom olika bristyrken, gynnar både arbetsgivare och arbetssökande i staden.

Arbetsmarknadsförvaltningen föreslår att nämnden hänvisar till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen

Bilagor

1. Motion (2017:40) om återvandringsbidrag